

Öncü İşçi

Devrimci İşçi
Partisi'nin merkezi
yayın organı
Gerçek gazetesinin
ücretsiz ekidir
Sayı: 2

İşçi sınıfının burjuvazinin ideolojik hâkimiyetinden kurtulması için mücadele ediyoruz. Öncü İşçi sayfaları işçilere içinde yaşadığımız sömürüye dayanan sınıf toplumunun gerçeklerini ve çözüm yollarını açıklamak, işçileri sınıfın öncüsü olma yolunda bilimsel sosyalizm ile donatmak için hazırlanıyor.

İşçinin Sözlüğü

Küçük Burjuvazi:

Toplumu oluşturan iki ana sınıf olan burjuvazi (patronlar sınıfı) ve proletarya (işçi sınıfı) arasında kalmış olan küçük burjuvazi önemli bir nüfusu kapsamaktadır. Küçük burjuva işçiden farklı olarak kendine ait üretim araçlarına sahiptir. Ancak burjuvadan farklı olarak kendisi de üretime emeği ile katılır. Berber, oto tamircisi, ayakkabı tamircisi, terzi, küçük lokanta sahibi, bakkal ya da ailece toprağını işleyen küçük çiftçi sınıfsal olarak küçük burjuva olarak tanımlanabilir. Küçük burjuvazi ile burjuvanın küçüğünü birbirinden ayırmak gerekir. Küçük bir sermaye ile kurulmuş olan

Köylü:

Köylü başlı başına bir sınıf değildir. Esas olarak toplumun kırsal nüfusunu oluşturur. Köylülüğün içinde farklı sınıflar mevcuttur. Tarım işçileri, hayvancılık çiftliklerinde çalışanlar, orman işçileri ve mevsimlik işçiler proleterdir. Küçük toprakları olup da ailecek bu toprağı ekip biçenler sınıfsal olarak küçük burjuva olarak nitelenebilir. Tarım ve hayvancılıkla iştigal eden çiftlik sahipleri, büyük toprak sahipleri ise burjuvadır. Özellikle ağa olarak adlandırılan büyük toprak sahipleri çoktan kapitalist olmuş ve piyasa için üretim yapan şirket sahiplerine dönüşmüşlerdir. Ancak ağalık düzeninden kalma sosyal ilişkileri sürdürmeye devam ederler. Topraklarının

bir konfeksiyon atölyesi sahibi üretim için işçi çalıştırır ancak kendisi sadece üretim düzeninin sağlanması, işçinin kontrol edilmesi ve ticari ilişkiler kurulmasıyla ilgilenir. Bu anlamda burjuvadır. Tabii ki Koç ya da Sabancı ile merdiven altı atölye sahibi arasında büyük bir zenginlik farkı vardır. Ancak bu fark sınıfsal değildir. Küçük burjuva sınıfsal olarak arada kalmışlığı yüzünden siyasi bir ideoloji kuramaz ve ağırlık oluşturamaz. Bu yüzden ya burjuvaziye ya da proletaryayı takip etmek zorundadır. Lenin ve Trotskiy gibi devrimci önderler proletaryanın küçük burjuvaziye peşinden sürüklenmesine yönelik politikaların önemini vurgulamıştır.

bulduğu tüm köyün, içinde yaşayan köylülerle birlikte sahibiymiş gibi davranırlar. Köylüleri kendisine borçlandırarak boyunduruk altına alırlar. Ağa olarak tüm köyden kendi desteklediği partiye oy vermesini isterler. Ancak bunlar, bu ağaların günümüz koşullarında kapitalist oldukları gerçeğini ortadan kaldırmaz. Köylüler içinde topraksız köylüler, büyük çiftliklerde ya da mevsimlik olarak çalışmakta olduğundan zaten işçi sınıfının parçasıdır. Küçük burjuva olan küçük toprak sahipleri ise burjuvazi ve onun bir bölümü olan büyük toprak sahipleri tarafından ezilmektedir. Bu yüzden proletaryanın müttefikleri olarak görülmelidir.

İşçinin Programı

“İnsanlığın geleceği büyük ölçüde milyarlarca kadın ve erkekten oluşan ve bu düzenden hiçbir çıkarları olmadığı için kolektif bir güç olarak kapitalizme alternatif bir düzenin sonuna kadar tutarlı tek savunucusu olabilecek olan proletaryaya bağlı. Yeryüzünde sömürülen, ezilen, horlanan, aşağılanan, lanetlenen bütün kitlelerin proletaryanın mücadelesinin çevresinde kenetlenmesi gerekiyor. Proletarya, sadece kendisine değil, kendisiyle birlikte mücadeleye kazanacağı bütün kitlelere kurtuluşun kapısını açacak olan sosyalizmin esas taşıyıcısıdır. Bunu reddeden, Marksizmin büyük tarihsel kazanımlarını terk etmiş demektir. Dünyada

da, Türkiye’de de insanlığı kapitalizmin sadece sömürsünden değil, hücrelerinde beslediği bütün ezme/ezilme biçimlerinden, savaşlardan, ekolojik yıkımdan, kısacası kapitalizmin barbarlığından kurtaracak olan, proletaryanın bütün sömürülen ve ezilen insanlığın önüne düşmesi olacaktır.

Bu büyük insanlık davasında proletaryaya yolu gösterecek olan, Leninist temellerde örgütlenmiş devrimci işçi partileri ve bunların oluşturacağı bir dünya partisi olacaktır. İnsanlığın bütün sorunları burada düğümlenmiştir. Devrimci İşçi Partisi, bu topraklarda bu büyük göreve katkıda bulunmak üzere kurulmuştur.”

İşçinin Tüzüğü

Madde 4:

DİP’in amacı, işçi sınıfının öncüsünü örgütleyerek işçi sınıfını ve emekçileri burjuvazinin ideolojik ve politik hegemonyasından kurtarıp, onları kendi çıkarları ve devrimci bir program doğrultusunda birleştirmek; işçi ve emekçi kitlelerinin öz örgütlenmeleri olan konseylere dayanarak işçi iktidarını kurmaktır.

* Bu bölümler, Devrimci İşçi Partisi’nin Program ve Tüzüğü’nden alınmıştır.

Öncü İşçi ne diyor?

Grev nedir? Nereden çıkmıştır?

Grev kelimesi Fransızca kökenli “grève” sözcüğünden gelmektedir. “Grève”, 18. ve 19. yüzyıllarda Fransa’da amele pazarı benzeri bir meydanın adıdır. İşçiler kendilerini çalıştırmak isteyen patronların verdikleri ücretleri beğenmediklerinde bu meydana toplanıp eylem yaparak toplu halde çalışmayı reddederler. Daha sonra madenlerde, atölyelerde, fabrikalarda üretimden gelen gücünü kullanarak çalışmayı reddeden işçilerin eylemleri grev olarak adlandırılmıştır. Grevler ilk sınıf eylemlerinden biridir. Grevlerden önce işçiler, işsiz kalmalarına yola açtığını düşündükleri için makineleri kırmışlar ya da hayatlarını cendere altına alan sermaye boyunduruğunun sembolü olarak gördükleri saat kulelerine saldırmışlardı. O saatler ki meydanlara işçilerin işe başlama saatlerini bildirmek için dikilmişti ve bugün olduğu gibi o günlerde de işe geç gelmenin bedeli ücretin kesilmesi ya da düpedüz işten çıkarılmaydı. Ancak bu tür eylemler işçilerin üretimden gelen gücüne dayanmıyor, sadece protesto ile sınırlı kalıyordu. İşçiler üretimi durdurduklarında patronların zor duruma düştüklerini, kârlarını kaybettiklerini ve daha da önemlisi işyerlerindeki denetimlerini kaybettiklerini görmüşlerdir. Ancak tabii ki grev süresince işçiler de gelirlerini kaybetmektedir. Bunun için de derhal dayanışma sandıkları oluşturulmuş, önce gizliden gizliye işçiler aralarında para toplamaya başlamış ve bu paralar greve çıkan sınıf kardeşlerine destek için harcanmıştır. Bu dayanışma sandıkları bugünün modern sendikalarının da temelidir.

Grev sürecinin yasal prosedürü bugün nasıl işler?

Toplu sözleşme dönemlerinde patron ve işçi sendikası arasındaki uyuşmazlık sonucunda grev ilan edilmesi belirli bir yasal prosedür izlenerek gerçekleştirilmektedir. Buna göre bir işyerinde toplu sözleşme yetkisi alan sendika, işverenle toplu sözleşme imzalamak üzere bir pazarlık süreci başlatır. Bu süreçte anlaşma sağlanamaz ise uyuşmazlık Çalışma İl Müdürlüğü’ne (grup sözleşmelerinde Çalışma Bakanlığı’na) bildirilir ve bu makamlar bir arabulucu atarlar. 15 gün süren ve tarafların rızası ile 6 gün daha uzatılabilen arabulucu sürecinde de anlaşma sağlanamazsa uyuşmazlık tutanağı tutulur. Bu aşamada sendika 60 gün içinde grev kararı alır. Bu süre içinde grev kararı alınmazsa sendikanın yetkisi düşer. Sendika yasal olarak bu kararı ve grevin başlama tarihini 6 gün öncesinde işverene bildirir. Grev tarihi ilan edildikten sonra çalışanların dörtte birinin imzasıyla grev oylaması yapılması talep edilebilir. Grev oylamasına sadece sendika üyeleri değil toplu sözleşme kapsamı içinde olan ve olmayan tüm işçiler katılır. Grev oylamasında greve evet çıkarsa grev uygulanır. Aksi takdirde sendika işverenle anlaşmak ya da Yüksek Hakem Kurulu’na gitmek zorundadır. İşveren sendikanın grev kararının tebliğ edilmesinden itibaren 60 gün içinde lokavt kararı alabilir. Lokavt kararı alan işveren işletmedeki tüm faaliyeti durdurur ve işçilerin tamamını işten uzaklaştırır.

İşçiler eylemlerinde her durumda yasal mevzuata uymak zorunda mıdır?

Kanunda, yasal grev, yukarıda ifade edilen yasal prosedürlerin izlenmesi sonucunda gerçekleşen grev olarak tanımlanmaktadır. Ancak bu, prosedürler dışında gerçekleştirilen iş bırakma ve grevlerin yasadışı ya da gayri meşru olduğu anlamına gelmez. Zira mevcut yasal düzenlemeler patronların hakim olduğu parlamentolar tarafından yapılmıştır ve patronların çıkarını gözeten ve bu temelde işçilerin hak aramasını zorlaştıran şekilde hazırlanmıştır. Sendikanın grev kararını uygulaması için aylar geçmekte bu zaman zarfında da patrona gerekli önlemleri alması, stoklarını ayarlaması, siparişlerini düzenlemesi için olanaklar sağlanmaktadır. Grev oylamalarında greve katılma hakkı olmayan toplu sözleşmeden de yararlanamayacak olan çalışanlara oy hakkı verilmektedir. Bu demokrasi değil, işçi iradesinin boğulmasıdır. Tüm bu aşamaları ve engelleri geçtikten sonra greve çıkan işçileri, ayrıca Bakanlar Kurulu’nun güya milli güvenlik ya da genel sağlık gerekçesiyle erteleme (fiilen yasaklama) kararı alma olasılığı beklemektedir.

Bu yüzden pek çok sefer işçiler tüm bu prosedür gerçekleşmeden iş bırakma eylemleri, fabrika işgalleri ve grevler de yapabilmektedir. Bunların yasal prosedüre uymaması meşru olmadıkları anlamına gelmez. Bu eylemler öncelikle haklı ve meşrudur. Aynı zamanda yasal dayanağı da vardır. Uluslararası Çalışma Örgütü’nün (İLO) Türkiye tarafından da imzalanmış olan sözleşmeleri Anayasa’nın 90. maddesinin açık hükmüne göre yasal geçerlilik açısından ulusal yasaların da üstündedir. Mutlaka uygulanması gerekir. Uluslararası işçi sınıfının tarih boyu verdiği mücadeleler sonucunda grev hakkı sendikalaşma özgürlüğünün vazgeçilmez bir parçası olarak uluslararası mevzuatta yerini almıştır. Türkiye’nin yasalarının mevcut haliyle bu özgürlükle ve dolayısıyla İLO sözleşmeleriyle çeliştiği açıktır. Bu noktada geçerli olan İLO sözleşmeleridir. Sendikal özgürlüklerini ve grev hakkını kullanan işçi sadece meşru değil aynı zamanda güçlü bir hukuki dayanağına sahip bir eylem yapmaktadır. Bugün kamu emekçileri mevzuatta grev hakları tanınmadığı halde bu sözleşmelere dayanarak grevler düzenlemektedir.

Dolayısıyla sermaye ve devlet tarafından sendikal özgürlükler ve grev hakkına yapılacak erteleme, yasaklama ve benzeri her türlü müdahaleye karşı işçilerin iş yavaşlatma ve yürüyüşler düzenlemekten fiili grev, fabrikayı terk etmeme ve işgale kadar her türlü eylem hakkı saklıdır.

Grevlerde işçi sınıfının yasaları işler

Grevler işçi sınıfının en eski, en köklü, en etkili eylem biçimlerindedir. Devletler grev süreçlerini belirli yasal prosedürlerle düzenlemişse de grevlerde tüm yasaların üstündeki yasa sınıf mücadelesinin yasalarıdır.

Bu açıdan bakıldığında grevler işçi sınıfı ve sermayenin karşılıklı güç denemesi yaptığı ortamlardır. Sermaye parasını, medyasını ve kendi kuklası olan hükümetleri kullanarak işçinin üzerine çullandırır. İşçinin gücü ise öncelikle üretimden gelir. Üretim durduğunda işçiler ücretlerinden olur, patron ise milyonlarından... Metal işçisinin kararlı sloganı sınıf mücadelesinin bu yasasını anlatmaktadır: “Açlıktan ölmeyiz, biz bu yoldan dönmeyiz!”

İşçinin gücü birliğinden gelir. Önce fabrika ve işyeri içinde birlik... Tam bir birlik ile üretim tamamen durur. Grevi kırmak için kimse çalışamaz. Grevde geri düşen olursa birlik ve dayanışma içinde tekrar mücadeleye tutunabilir. Grev kırıcılığına yeltenenler ise caydırılır. Fabrika ve işyerlerindeki birliğin üzerinden tüm işçi sınıfının birliği yükselir. İşçi, diğer fabrika ve işyerlerindeki mücadeleleri kendi mücadelesi olarak görmeli ve sahiplenmelidir. Bu sahiplenmenin araçları başta sendikalar olmak üzere işçi örgütleridir.

Sendikalar işçiler tarafından denetlenir, işçinin kararı ve kararlığı ile sendikalar yönlendirilirse bu örgütler işçi sınıfının vurucu gücü olur. Grev kararı işçiler tarafından alınmalı, grevler işçi temsilcilerinin oluşturduğu grev komitelerince yönlendirilmeli, tüm işçiler grevde bu komiteler aracılığıyla görev ve sorumluluk almalıdır. Grev, üretimi durdurmak ama beklemek değildir. Grevin ne zaman sonlandırılacağı da taleplerin nasıl şekillendirileceği de komitelerce belirlenmelidir. Son metal grevinde Ejot-Tezmac ve Paksan işçilerinin sloganı sınıf mücadelesinin bu yasasının somut ifadesidir: “Biz bitti demeden bu grev bitmez!”

Grevler tek bir fabrikada bile olsa sadece o fabrikayı ya da o sektörü ilgilendirmez. Sonuçları tüm işçi sınıfını ve toplumu ilgilendirir. Pek çok grevde esnaflar grevci işçilere veresiye satış yaparak, minibüsler işçileri ücretsiz taşıyarak, kahveler ücretsiz çay vererek greve destek olmuş, Zonguldak büyük madenci grevinde olduğu gibi tüm bir şehir grevin etrafında kenetlenmiştir. Bu kenetlenme işçi sınıfının iktidara yürüyüşünün somut koşullarını göstermektedir. Zafetler yeni mücadeleleri tetikler, yenilgiler tüm sınıf üzerinde moral bozukluğuna neden olabilir. Bu yüzden toplu sözleşmenin nasıl bağlandığından önce grevin nasıl bir örgütlenme yarattığı, sınıf bilincini ne ölçüde yükselttiği ve sınıf için nasıl kazanımlar sağladığı önemlidir. Metal işçisinin haykırdığı gibi: “Kurtuluş yok tek başına ya hep beraber ya hiçbirimiz!”

Grev erteleme grevin yasaklanmasıdır

Metal grevinin ikinci gününde bakanlar kurulu grevi 60 gün süreyle ertelediğini duyurdu. Bu karar 12 Eylül’ün getirdiği yasalardan biri olan 2822 sayılı Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt Kanunu’nun bugünkü devamı niteliğindeki 6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu’na dayandırılıyor. Bu yasa genel sağlığı ya da milli güvenliği bozucu nitelikte gördüğü hallerde Bakanlar Kurulu’na grevi 60 gün erteleme hakkı tanıyor. Ancak bu “erteleme” kelimesi bir laf oyunundan ibaret. Çünkü 60 gün sonunda grev tekrar başlamıyor Çalışma Bakanlığı uyuşmazlığı Yüksek Hakem Kurulu’na götürüyor. Yine bir 12 Eylül kurumu olan YHK, Yargıtay’dan bir üyenin başkanlığında Bakanlar Kurulu tarafından seçilen iki üye, YÖK tarafından seçilen bir üye, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Genel Müdürü, işveren sendikası tarafından seçilen bir üye ile en yüksek üyeye sahip işçi konfederasyonunun (yani bugün Türk-İş) seçtiği iki üyeden oluşuyor. Bir an YHK başkanının bir kenara koysak bile hükümet, YÖK ve işveren cephesinin 5 üyesine karşılık işçiler sadece 2 üye ile temsil edilebiliyor. Bu kurulun bir hakem kurulu değil sermaye için son sığınak olduğu açık. Bu koşullarda bakanlar kurulunun aldığı kararın bir erteleme olduğuna inanmak saflık olur. Bakanlar kurulu resmen ve fiilen metal grevini yasaklamıştır.

Türkiye'de öne çıkan büyük grevler

Kavel grevi: Grev hakkı grev yapılarak kazanıldı

1960'lı yıllarda Türkiye'de işçi sınıfı, büyük bir toplumsal ve siyasal güç olarak sahneye çıkar. Koç'a ait Kavel kablo fabrikasında ilk büyük grev deneyiminin yaşandığı 1963 yılında henüz grev hakkı yasalaşmamıştır. Vehbi Koç, Amerika'dan öğrendiği işçi düşmanı uygulamaları fabrikasında hayata geçirmek ister ve işçilerin büyük tepkisiyle karşılaşır. İşçiler dört arkadaşlarının işten atılması ve işçilerin sendikadan istifa etmesi için tehdit edilmesi üzerine harekete geçerler. İş yavaşlatma eylemlerinin ardından grev gündeme gelir. Yılbaşına doğru ikramiyelerin ödenmeyeceğinin açıklanması bardağı taşıran damla olur. İşçilerin grevi tartıştığı, bazı işçilerin kaygılarını dillendirdiği toplantının en sıcak yerinde bir işçi söz alır: "Biz sadece ikramiye için grev yapmayacağız. Türkiye işçi sınıfının önünü açmak için grev yapacağız. Grev yasası mecliste ama bir türlü çıkmıyor. Yasanın çıkması için belli insanların bir şey yapması lazım onu da biz yapacağız. Var mısın yok musun?" İşçiler grev kararı alır. Grev kararına olumsuz oy kullananlar da yemin ederler ve sonuna kadar grevde yer alarak tam bir disiplin içinde mücadele ederler.

Gerçekten de Kavel grevi tüm işçi sınıfının önünü açar, greve destek eylemleri çığ gibi büyür. Fabrikalardan işçiler yüzlerle toplanıp ziyaretlere giderler. Bir keresinde 400 tersane işçisi Kavel'e gelir. Ertesi gün tersane patronu işçileri sorguya çeker. İşçilerin buna tepkisi bir sonraki gün 400 değil 1000 kişiyle grevi ziyarete gitmek olur. Greve karşı baskılar arttığında hem Kavel işçisi hem diğer fabrikala-

rın işçileri ve semt halkı birlikte direnir. Patron mal çıkartmak istediğinde işçiler kamyonların önüne yatar. Semt halkından gruplar, kamyonlar işçi barikatını geçer diye ikinci bir direniş hattı oluşturmak için kamyonların güzergâhı boyunca ellerinde taşlarla nöbet tutarlar. 36 gün süren grev tüm baskılara rağmen başarıya ulaşır. Kapatılan fabrika yeniden açılır, atılan işçiler işe iade edilir. İkramiyeler eksiksiz ödenir. En önemlisi de grevin ardından mecliste bekletilmekte olan grev kanununun derhal çıkarılmasıdır.

1977 MESS'e karşı Büyük Grev

1960'lı yıllara damga vuran işçi eylemleri 1961 Sarıhan Mitinği ile başlar, Kavel'le birlikte grev hakkı kazanılır. 1963 Trio Lastik grevini Bursa, Mersin, Aydın, Eskişehir gibi şehirlerde çok sayıda irili ufaklı grevler takip eder. 1964 Singer ve Goodyear, 1965'te Zonguldak maden, 1966 Paşabahçe grevleri ile mücadele yükselir. 1970 yılında 111 grev kayıtlara geçer. Bu mücadeleler içinde Türk-İş'in sınırlarını aşan işçi hareketi 1967'de kurulan Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu'nu kurar ve DİSK hızla güçlenir. 15-16 Haziran'da DİSK'i fiilen etkisizleştirmeyi amaçlayan bir yasal düzenlemeye karşı işçiler ayaklanır. Türkiye tarihinin en büyük eylemleri yaşanır. 150 bin işçi, fabrikalarından çıkıp İstanbul'u Avrupa ve Asya'dan kuşatıp zapt eder. Tanklarla kurulan bariyerleri aşar. Yasa geri çekilir.

1976 yılında yükselen işçi hareketini ve sosyalist örgütlenmeleri baskı altına almak için Devlet Güvenlik Mahkemeleri kurulmasına dair giri-

şim yine DİSK'in büyük bir direnişiyi karşılar. DİSK'in "sıkıyönetimsiz sıkıyönetim" olarak adlandırdığı bu girişime karşı DİSK, 16 Eylül'de 500 bin işçinin iş bıraktığı bir direniş örgütler. Bu direniş DGM yarasının çıkmasını engeller. Bu büyük bir zaferdir. Bu zaferin karşılığında patronlar çok sayıda öncü işçiyi işten çıkarır. Bu büyük mücadelelerle güçlenen işçi hareketi, en kitlesel eylemlerini 1977'de Metal İşverenleri Sendikası MESS'e karşı gerçekleştirir. 1975 ve 1976 yıllarında başlamış olan yedi işyeri ile birlikte toplam 44 işyerinde gerçekleştirilen grev 15.864 kişiyi kapsamıştır. "DGM'yi ezdik, sıra MESS'te" sloganıyla gidilen grevin en önemli taleplerinden biri de DGM direnişinde işten çıkarılan işçilerin işe iadesidir. Büyük sermaye ise bir kez daha grup sözleşmesini yani işveren sendikasına bağlı tüm işyerlerini bağlayan tek bir sözleşme görüşmesini dayatır. Hem DİSK hem de Türk-İş grup sözleşmesine karşı çıkar. MESS küçük işyerlerini bahane ederek kâr oranları yüksek büyük işletmeler de dâhil tüm sektördeki ücret ve sosyal hakları en aşağıdaki seviyeye çekme gayreti içindedir. 1978'de MESS ve Maden-İş sendikası arasında toplu sözleşmeler imzalandığında grup sözleşmesi dayatması kırılmamış ancak sektör ortalaması üzerinde zam elde edilerek haftalık çalışma saatleri önce 47,5, sonra 46,5 saate indirilmiştir. DGM direniş sırasında işten atılan işçilerin tazminatları alınmış ve direnişçilerin yeniden işe alınmasını engelleyen kara listeler yırtılmıştır.

Büyük MESS grevi pek çok yönden tartışılmıştır. Fabrikaların şişen stokları dolayısıyla bu grevin patron-

ların işine geldiği bile söylenmiştir. Bu konuda Aziz Nesin "Büyük Grev" isimli eseriyle eleştirilerin en bilinenini gerçekleştirmiştir. Aziz Nesin'in eleştirisi çok gerçekçi değildir. Patronların büyük grevi kırmak için Milliyetçi Cephe hükümetini de arkasına alarak tüm güçlerini seferber etmesiyle örtüşmemektedir. Ancak "Büyük Grev"ün taleplerine de tam anlamıyla ulaşamadığı bir gerçektir. Bu özellikleriyle DGM'den sonra MESS'in de ezildiğini söylemek abartılı olur. Ancak MESS'e karşı grevde seferber olan işçi sınıfı büyük bir potansiyel göstermiştir. O dönemde DİSK yönetiminin "Büyük Grev"ün gücünü CHP'ye siyasi destek şeklinde yönlendirmiş olması büyük hatadır. Çünkü grevin potansiyeli düzenin sınırlarını zorlamıştır. Bu grevi düzen sınırlarına hapsedmek sendikal başarıyı da kısıtlayıcı bir faktör olmuştur. Bu kadar büyük bir potansiyel, işçi sınıfını bağımsız bir siyasi merkez haline getirebilirdi. Fabrikalarda işçi denetimi ve kamulaştırma yönünde talepler yükselbilirdi. Bu tür adımların siyasi krizler yaratacağı açıktır. Ancak işçi sınıfının bu krizi derinleştirecek bir siyasi önderliğinin olmadığı durumda burjuvazi hamlesini yapmış ve 12 Eylül'de işçi sınıfının örgütlülüklerini sindiren darbe gerçekleştirilmiştir.

O dönemin TİSK (Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu) başkanı Halit Narin 12 Eylül'den sonra "bugüne kadar işçiler güldü artık gülme sırası bizde" diyerek darbenin nasıl sermayenin çıkarlarını güttüğünü göstermiştir. 1977 MESS grevi işte patronları üzen ve işçilerin yüzünü güldüren onlarca mücadelenin en görkemlilerindedir.

??? Sorular ve Cevaplar

Kafa emeği ve kol emeği ayrımı yapmak doğru mu?

İşçilerin hepsi kol emeği harcarken aynı zamanda zihinsel bir emek de sarf etmiş olmuyorlar mı?

Karl Marx, Kapital eserinin birinci cildinde bu konu ile ilgili şunları söylüyor: "Tek bir insan, kendi beyinin denetimi altında kaslarını harekete geçirmeden doğa üzerinde etkide bulunamaz. Doğal sistemde kafa ile el nasıl bir bütün oluşturuyorsa, emek süreci de kafa emeği ile el emeğini birleştirir. Daha sonra bunlar birbirinden ayrılır, bu ayrılma bunlar arasında düşmanca bir karşıtlığın doğacağı noktaya kadar devam eder. Ürün, genel olarak, bireysel üreticinin dolaysız ürünü olmaktan çıkar, bir toplam işçinin, üyeleri emek nesnesi üzerine uygulanan işin ancak büyük veya küçük bir parçasını yapan bir bileşik işçinin ortak ürünü haline gelir." Charlie Chaplin'in Modern Zamanlar filminde vida sıkılmaktan bunalan ve makine çarkları arasında kaybolan Şarlo'nun

durumunu anlatan bir pasajdır bu. Gerçekten de bir terzi, elbisenin tasarlanmasından dikimine kadar tüm üretim sürecini kendi bünyesinde toplarken bir konfeksiyon atölyesinde işçi tüm gününü sadece yaka ya da düğme dikerek geçirmektedir. Bir otomobil fabrikasında işçi üretim bandında önüne gelen malzemeye tüm gün boyunca aynı işlemi yapar durur. Sonunda ortaya çıkan gömlek ya da otomobil bireysel işçinin değil toplam işçinin ürünüdür. Tasarım, düzenleme, denetim ve araştırma geliştirme faaliyetleri ise mühendis ve teknik elemanlar aracılığıyla gerçekleştirilir. Kapitalizm daha fazla kâr elde etme güdüsüyle bunu yapmaktadır. Ancak kapitalistlerin kafa ve kol emeğini birbirinden ayırması tüm toplumu işçilerin yaratıcılığından ve zihinsel kapasitesini kul-

lanmasından mahrum bırakır. Japon modeli adı altında işçiye üretim sürecini iyileştirecek projeler yaptırmak son dönemin modalarından. Ancak bu projeler de bantların nasıl daha verimli ve hızlı çalıştırılacağına yönelik. Yani işçiden patrona kendisini daha fazla sömürmenin yollarını söylemesini istiyorlar. Elde ettikleri kârların karşılığında ise göstermelik hediyeler vermekle yetiniyorlar. Oysa sosyalizm üretimde işçi denetimi sayesinde kafa ve kol emeğini yeniden birleştirecektir. İşçilere bırakılsa, kâr etme gibi bir kaygı olmadığında hem işletmeler daha verimli, daha insani koşullarda hem de daha çevreci üretim yapacaktır. İşçiler bunu gerçekleştirecek birikimi üretim sürecinde kazanmaktadır. Üretim ile eğitimin birleştirilmesiyle (politeknik eğitim) işçiler teorik ve bi-

linsel donanımına da sahip olacak ve bu topluma muazzam bir ilerleme getirecektir

Kol emeği ile kafa emeği arasında yapılan ayırım, kol emeği harcayan işçinin sadece kaslarıyla, kafa emeği harcayan işçinin sadece zihniyle çalıştığı anlamına gelmez. İşin planlanmasının, tasarımının, araştırma faaliyetlerinin ve denetiminin kol işçisi konumundaki işçiden büyük ölçüde koparıldığı anlamına gelir. Elbette kol işçisi de işini yaparken aklını kullanıyordu. Mesele, işin genel düzenine, tasarımına, planlanmasına onun karar vermiyor oluşudur. Yani ayırım tek tek işçilerle değil, sermayenin üretim sürecini düzenleyişiyle ilgili bir ayırımdır. Sermayenin kol emekçisini köleleştirme mücadelesinin bir yanını anlatır.

Neden bu kadar çok fraksiyon var?

Herkes üç aşağı beş yukarı aynı şeyi savunuyor, birleşmek gerekmiyor mu?

Devrimci İşçi Partisi, işçi sınıfının birliğini savunuyor. Bu birlik işçi sınıfının ihtiyaç ve menfaatleri doğrultusunda olmalıdır. Peki, bu birlik örgütlerin bir araya gelmesiyle sağlanabilir mi? Sendikal hareketi ele alalım. Tofaş işçisi ile Schneider ya da Kroman işçisinin birleşmesine kim karşı çıkabilir? Bu mutlaka gereklidir. Ancak bu birlik Tofaş'ta örgütlenen Türk Metal ile DİSK'li Birleşik Metal'in birleşmesiyle mi sağlanır? Bu da bir seçenektir elbette ancak Türk Metal'in MESS ile ortak şirketler kurduğu bir ortamda bu olanaksızdır. Bu birlik ancak sermayeye karşı mücadelede sağlanır. Sonra ya Tofaş, Renault vb. fabrika işçileri Türk Metal'de hâkim olur ve sendika yönetimini değiştirir, hükümetle MESS'le ilişkileri koparır ya da toptan Birleşik Metal'e geçer. Türk Metal'de 100 bin işçi var. Ama Türk Metal hepsini teker teker patronlara karşı yalnız bırakıyor. Buna birlik diyebilir miyiz? Elbette kimse Türk Metal'den istifaya edip örgütsüzlüğü tercih etmemeli, ama öncü işçiler gerçek bir birlik için tabandaki işçiyi bilinçlendirip örgütlemekle, gerektiğinde sendika değiştirmek için harekete geçmekle mükellef.

Yine CHP de sözde sol bir parti olarak kendini göstermektedir. Ancak CHP, milletvekili listelerinden il örgütlerine kadar patronlara ağırlık vermekte, belediyelerinde taşeronculuk yapmakta, örgütlenen işçileri işten çıkartmaktadır. Sadece solcu görünmek bir birlik gerekçesi olabilir mi? CHP ile birlik olan patronlarla birlik olmuş demektir. Oysa bizim işçilerin bir-

liğine ihtiyacımız var. Ya İşçi Partisi? İşçi Partisi milliyetçi bir sol yorumuna sahip, biz ise enternasyonalistiz. Milliyetçilik davasını güderek farklı millet, inanç ve kültürlerden işçilerin birliği sağlanamaz. Bu yeterince büyük bir farktır. Ama daha önemlisi şudur. İşçi Partisi, yayın organlarında TÜSİAD'ı övüp duruyor. Paralel yapıya karşı çıkmak adına AKP ile yan yana geliyor. Yani o da sermaye ile işçilerin birliğini savunuyor.

Başka sosyalist partiler ise ya sınıf politikasından kopuk bir laiklik söylemi ile CHP'ye ya da liberal bir sol yorumu ile AKP'ye yedekleniyor. Sarıgülleri, Ekmeleddinleri, faşist Mansur Yavaşları destekleyenlerle birlik olur mu? Grevleri yasaklayanlara, sağlığı eğitimi paralılaştıranlara, taşeron cumhuriyeti kuranlara "yetmez ama evet" diyenlerle birlik olur mu?

Aslında solun ve sosyalistlerin birleşmediği yüz fraksiyona bölünmüş olduğu bir efsanedir. Alt alta sol örgüt isimlerini yazıp sıralarsanız bu doğru gibi görünür ama tarihimiz solun birbirinin gözünü oyup sonunda CHP'nin kanatları altında birleşmesinin örnekleriyle doludur. 70'li yıllarda TİP (bugün KP ve HTKP çizgisinin dayandığı gelenek), CHP ile koalisyon hükümeti kurmayı düşünüyordu, Dev-Yol'un (bugün ÖDP ve Halkevlerinin geldiği gelenek) lideri Oğuzhan Müftüoğlu o dönem için "Devrimci Yolcular CHP'nin mitinglerinden çekildiklerinde CHP'nin mitingi 30-40 kişi kalıverirdi" diyerek CHP'ye verilen aktif desteği itiraf etmiştir. Bugün EMEP'in dayandığı ge-

lenek olan Halkın Kurtuluşu bağımsız aday çıkarmadığı yerlerde CHP'yi destekliyor, CHP'yi işbirliği yapılabilecek bir milli burjuva partisi olarak görüyordu. 80 sonrası SHP sosyalistlerin altına sığındığı çatı oldu. 2004 yerel seçimlerinde de Demokratik Güçbirliği adı altında SHP çatısına sığındı sosyalistler. Son yıllarda da durum farklı olmadı. Bir grup sosyalist birlik adına Kürt hareketine iltihak etti. Ama Kürt hareketi adı üstünde bir işçi sınıfı hareketi değil. Ezilen bir halkın haklarını savunuyor ve içinde bu halka mensup burjuvaları da barındırıyor. BHH ise yine CHP'nin solunda bir konum almış durumda ve CHP'den milletvekilliği beklentilerinin de dillendirildiği bir süreç yaşıyor. Özetle sol hep ayrılmamış. Tam tersine hep kritik anlar geldiğinde birleşmiş ama yanlış yerde!

DİP, ısrarla birliği savunmaya de-

vam ediyor. Bu birliğin yeşereceği toprak olarak da fabrikaları görüyor. İşçi ve emekçinin hakları bizi bir arada tutacak en geniş şemsiyedir. Bu şemsiye Türkü de Kürdü de Arabı da, Aleviyi, Sünniyi de bir araya getirir. Ama bu şemsiyenin altında sermayeye ya da sermayeyle işbirliğinin savunulmasına yer yoktur. Bu yüzden BHH ve HDP'ye birleşme çağrısı yaptık. İşçinin ve emekçinin hak ve menfaatlerinin nerede olduğu açık. Bu çizgi etrafında oluşturulacak bir cepheden yanayız. Ama CHP'den yana değiliz. Patronları aramızda istemiyoruz. Biz işçi sınıfına inanıyor ve işçinin gücüne güveniyoruz. Bizi CHP değil işçi sınıfı birleştirir. Gerçekten birlik isteyen bir işçi, bu birliği doğru temellerde savunulara katılmalı ve bu politikayı güçlendirmelidir. DİP bu yüzden birlik isteyen öncü işçileri saflarına çağırılmaktadır.